

Алис Манро
ТАНЦОТ НА СРЕЌНИТЕ СЕНКИ

Изданието е поддржано од Министерството за култура на Република Северна Македонија и од Советот за култура на Канада



Canada Council
for the Arts Conseil des arts
du Canada



Република Северна Македонија
Министерство за култура

БИБЛИОТЕКА – ARS MAGNA

Главен уредник

Филип Димевски

Наслов на оригиналот

Alice Munro, *Dance of the Happy Shades*

Copyright © Alice Munro, 1968

Превод од англиски јазик

Кристина Димкова

Лектура

Ирена Ралева

Компјутерска обработка

Бегемот

Ликовно уредување

Наталија Лукомска

© Сите права на изданието ги има – БЕГЕМОТ ДООЕЛ
Забрането е копирање, умножување и објавување на делови или на целото издание во печатени или електронски медиуми без писмено одобрение од издавачот.

Алис Манро

ТАНЦОТ НА СРЕЌНИТЕ
СЕНКИ



Скопје, 2022

СОДРЖИНА

КАУБОЈОТ НА <i>БРАЌАТА ВОКЕР</i>	7
БЛЕСКАВИТЕ КУЌИ	31
СЛИКИ	45
ФАЛА ЗА ПРЕВОЗОТ	64
КАНЦЕЛАРИЈАТА	83
ГОЛТКА ЛЕК	103
ВРЕМЕ НА СМРТТА	121
ДЕНОТ НА ПЕПЕРУТКАТА	135
МОМЧИЊА И ДЕВОЈЧИЊА	150
РАЗГЛЕДНИЦА	173
ЦРВЕН ФУСТАН – 1946	197
НЕДЕЛНО ПОПЛАДНЕ	215
ПАТУВАЊЕ ДО БРЕГОТ	229
МИРОТ ВО УТРЕХТ	251
ТАНЦОТ НА СРЕЌНИТЕ СЕНКИ	279

КАУБОЈОТ НА БРАЌАТА ВОКЕР

По вечерата, татко ми вели: „Сакаш да одиме долу да видиме дали езерото е сè уште таму?“ Ја оставаме мајка ми да шије под трпезариското светло, да ми сошије алишта пред да почне училиштето. За оваа цел беше искинала еден стар костум и еден нејзин стар, кариран, волнен фустан, па мора да сече и да крпи многу паметно, како и да ме тера да стојам и да се вртам при бескрајните проби, испотена, расчешана од топлата волна, неблагодарна. Го оставаме брат ми в кревет на малиот замрежен трем, на крајот на верандата, од предната страна на куќата; понекогаш клекнува на креветот, го залепува лицето на мрежата и тажно вика: „Донесете ми сладолед во корнет!“, а јас му враќам: „Ќе бидеш заспан“, и дури не ја вртам ни главата.

Потем, со татко ми чекориме постепено надолу по долгата, изабена улица со *Силвервудс* рекламни табли за сладолед на тротоарот пред малечките, осветлени продавнички. Ова е во

Тапертаун, старо гратче на езерото Хјурон, старо пристаниште за жито. Улицата, на одредени места, е покриена со сенки од јаворите чии корени го напукнале и го подигнале тротоарот и се рашириле како крокодили во празен двор. Надвор седат луѓе, мажи со кошули и маици и жени со престилки – ова не се луѓе што ги познаваме, но ако некој од нив изгледа подготвен на кимне и да рече: „Топла ноќ“, и татко ми ќе му кимне и ќе каже нешто слично. Децата сè уште играат. Ни нив не ги познавам, зашто мајка ми нè држи мене и брат ми во нашиот двор, велејќи дека е премал да излезе од дворот, а јас мора да го чувам. Не се растажувам кога ги гледам нивните вечерни игри, бидејќи самите игри се нескладни, разединувачки. Деца, по своја волја, се разделуваат, се одвојуваат на островчиња по две или по едно под тешките дрвја, занимавајќи се на толку осамени начини, како што правам јас по цел ден, закопувајќи камчиња во земјата или пишувајќи на неа со стапче.

Сега ги оставаме дворовиве и куќиве зад нас, поминуваме покрај една фабрика со заковани штици врз прозорците, покрај едно складиште за дрвена граѓа, чии високи дрвени порти ноќе се заклучени. Потем, градот исчезнува во поразен метеж од шупи и мали отпади, тротоарот се предава и чекориме по песочен пат со чичка, тегавец, скромни безимени треви насекаде. Влегуваме на една празна парцела, поточно парк, бидејќи на неа нема отпад, а има една клупа на која ѝ недостасува летвичка на наслонот, но има место за седење и поглед кон водата. Водата е вообичаено сива навечер под

наоблаченото небо, без зајдисонце, пред темниот хоризонт. Многу тивок звук на бранови врз камењата на плажата. Потаму, кон главниот дел од градот, се протега песочниот дел, лизгалка на вода, пливки што се лулаат околу безбедната пливачка зона, расклатениот трон на спасувачот. Како и долга, темнозелена зграда, како покриена веранда, наречена Павилјон, полна со фармери и нивните сопруги, во испеглани убави алишта, во недела. Тоа е делот од градот што го познававме кога живеевме во Данганон и доаѓавме тука три-четири пати во текот на летото, на езерото. Тоа и пристаништето каде што одевме да ги гледаме бродовите со жито, древни, ’рѓосани, се прпелкаат, нè тераат да се чудиме како го преминале насипот, а не, пак, да стигнат до Форт Вилијам.

На пристаништето се моткаат бездомници и повремено навечер лутаат до смалената плажа и се качуваат по нестабилната, опасна патека што ја направиле момчињата држејќи се за сувите грмушки, и му кажуваат нешто на татко ми, што поради стравот од бездомници премногу сум вознемирена за да го чујам. Татко ми вели дека и тој е кус со пари. „Ке ти замотам цигара ако сакаш“, вели и внимателно истресува тутун на една од тенките ризли, ја лижнува со јазикот, ја лепи и му ја дава на бездомникот, кој ја зема и си заминува. Татко ми си витка една цигара и за себе, ја пали и ја пуши.

Ми раскажува како настанале Големите Езера. Сево ова каде што е сега езерото Хјурон, вели, било рамна земја, широка рамница. Потоа дошол мразот, прикрадувајќи се од север, тур-

кајќи ги длабочините кон низините. *Вака* – и ми ја покажува дланката со раширените прсти што ја притискаат камен-тврдата земја каде што седиме. Неговите прсти не оставаат речиси никаков впечаток, па вели: „Е, старата ледена покривка имала многу повеќе сила во себе од дланкава.“ И потоа мразот се вратил назад, се собрал кон Северниот пол, од каде што дошол, и ги оставил ледените прсти во длабоките места што ги издупчил, а тој мраз се претворил во езера и еве ги денес. Од таа перспектива, езерата се *нови*. Се обидувам да ја видам таа рамнина пред себе, по неа одат диносауруси, но не можам да го замислам ни брегот на езерото кога Индијанците биле таму, пред Тапертаун. Нашиот безначаен придонес кон времето ме ужасува, иако татко ми спокојно гледа на ова. Дури и татко ми, кој понекогаш ми се чини дека е на светов од почетокот, всушност живеел на него само малку повеќе од мене, во однос на сето време за живот на светов. Тој не знае за време, барем не повеќе од мене, кога автомобилите и електричните светла не постоеле. Не бил роден кога почнал веков. Јас едвај ќе бидам жива – стара, стара – кога ќе заврши. Не сакам да мислам на тоа. Сакам езерото секогаш да биде езеро, со истите пливки што означуваат безбедно пливање, насипот и светлата на Тапертаун.

Татко ми има работа, продава за *Браќата Вокер*. Тоа е фирма што продава речиси низ целата земја, во руралните области. Саншајн, Бојлсбриџ, Трнараунд – сиве овие се негова те-

риторија. Не Данганон, каде што живеевме порано, Данганон е преблиску до градот, а мајка ми е благодарна за тоа. Продава лекови за кашлица, тоник со железо, фластери, лаксативи, таблети за женски болести, течност за миење уста, шампони, масла за масажа, мевлеми, концентрат од лимон, портокал и малина за подготовка на освежителни пијалаци, ванила, прехранбена боја, црн и зелен чај, ѓумбир, каранфилче и други зачини, отров за стаорци. Има и своја песничка со следниве два стиха:

*Секакви тоници и масла имам во торба
Со волчо око или чир ако имаш борба*

Не е баш смешна песничкава, според мислењето на мајка ми. Праматарска песничка, а тој е тоа, праматар што тропа по кујните на пустелијава. Сè до минатата зима имавме сопствен бизнис, фарма за лисици. Татко ми одгледуваше сребрени лисици и им ги продаваше крзната на луѓе што од нив прават наметки, бунди и муфови. Цените паднаа, татко ми се држеше надевајќи се дека ќе бидат подобри следната година, а тие повторно паднаа, се држеше уште една година и уште една, и најпосле веќе не беше можно да се држи, ѝ должевме голема сума на фирмата за храна за животни. Неколкупати ја слушнав мајка ми како ѝ го објаснува ова на г-ѓата Олифант, единствената сосетка со која разговара. (Г-ѓата Олифант, исто така, се беше симнала неколку скалила, со оглед дека беше наставничка во училиште омажена со чистач.) Исцедивме сè што имавме, вели мајка

ми, и завршивме без скршена пара. Многу луѓе на денешно време би можеле да го кажат исто-во, но мајка ми нема време за национални катастрофи, само за нашата. Судбината нè фрли на улица како сиромаси (не е важно тоа што и порано бевме сиромаси, тоа беше поинаков вид сиромаштија), а единствениот начин да се прифати ова, смета таа, е со достоинство, со горчина, без помирување. Ниту една када со ногарки и тоалетна шолја нема да ја утеши, ниту, пак, вода од славина, тротоари покрај куќата и млеко во шишиња, ниту, пак, кината и ресторанот *Венера и Вулвортс*, толку чудесен со своите живи птици што пеат во кошовите разладени со вентилатори и рибите со големина на нокт, сјајни како месечини распливани во зелените аквариуми. На мајка ми не ѝ е гајле.

Попладне често оди пеш до бакалницата *Кај Сајмон* и ме води со себе за да ѝ помогнам да ги донесе производите. Носи убав фустан, тегет со малечки цветчиња, тенок, го носи врз тегет комбинезон. Носи и бела, сламена, летна шапка, поттурната настрана, и бели чевли што тукушто ѝ ги бев обелила врз весникот на скалите зад куќата. Косата ми е тазе наместена во долги, влажни кадрици, кои сувиот воздух, за среќа, наскоро ќе ги разлабави; крута, голема панделка за коса згора на главата. Ова е сосем поинаку од прошетките со татко ми по вечера. Не поминуваме ни две куќи пред да забележам дека сме станале предмет на општ потсмев. Ни се смеат дури и валканите зборови напишани со креда на плочникот. Мајка ми не забележува. Чекори спокојно како дама на пазар, како *дама*

на пазар, покрај домаќинките во разлабавени фустани без ремени, искинати под пазувите. Со мене за рака, со подмладокот, а јас со тие проклети кадрици и фалбаџиската панделка на главата, со измиени колена и бели чорапи – токму таква каква што не сакав да бидам. Си го презирам дури и името кога мајка ми ќе го изговори во јавност, на сет глас, горд и свонлив, намерно различен од гласот на сите други мајки на улицата.

Мајка ми понекогаш ќе донесе дома парче сладолед како закуска – бел неаполски; и бидејќи дома немаме фрижидер, го будиме брат ми и веднаш го јадеме во трпезаријата, секогаш под сенката од сидот на соседната куќа. Нежно црпам со лажичката, оставајќи го чоколадото последно, надевајќи се дека ќе има уште за јадење кога ќе се испразни чинијата на брат ми. Тогаш мајка ми се обидува да ги имитира разговорите што ги водевме во Данганон, почнувајќи од најраните, најопуштени денови пред да се роди брат ми, кога таа ќе ми дадеше малку чај со многу млеко во шолја како нејзината и ќе си седевме надвор на скалата свртени кон густиот јоргован, пред кафезите со лисици. Не може да не ги спомене тие денови. „Се сеќаваш кога ќе те седневме во санката и Мајор те влечеше?“ (Мајор се викаше нашето куче, кое моравме да го оставиме кај соседите кога се преселивме.) „Се сеќаваш на игралиштето со песок под прозорецот од кујната?“ Повеќе се преправам одошто се сеќавам, внимателна да не ме зароби во сожалување или некоја слична несакана емоција.